

Schütziana

The Gymnocalycium Online Journal

Ročník 13, sešit 2, 2022
ISSN 2191-3099

Toto vydání bude publikováno ve formátu PDF dne: 1. červenec 2022

Obsah:

Greb, Wolfgang & Marx, Ulf	Redakční poznámka Zpráva o mezinárodním setkání <i>Gymno-</i> 29. a 30. dubna 2022 v Linci (Rakousko)	Str. 2-5
Strub, Thomas	Cestou na Cerro Uritorco v argentinské provincii Córdoba	Str. 6-39

Vydáno: 1. červenec 2022

Právní upozornění

Vydavatel: ARBEITSGRUPPE SCHÜTZIANA, Mario Wick, Am Schwedderberg 15, 06485 Gernrode, Deutschland. Redakce zodpovědná za obsah: www.schuetziana.org/index.php/contact-us SCHÜTZIANA je zpravodaj ARBEITSGRUPPE SCHÜTZIANA. Upozornění: SCHÜTZIANA je k dispozici jen na internetu jako datový soubor PDF a může být stahována z následujícího odkazu: www.schuetziana.org/index.php/downloads. Obsah těchto článků vyjadřuje výhradně mínění svých autorů a nemusí být v souladu s názory ARBEITSGRUPPE SCHÜTZIANA. Jednotlivé výtisky SCHÜTZIANA jsou zdarma a mohou být volně kopírovány a šířeny. Obsah a vyobrazení v příspěvcích ze SCHÜTZIAN jsou vlastnictvím jejich autorů a nesmí být bez jejich svolení použity k jiným účelům než ke čtení, vytištění a uložení.

© 2022 ARBEITSGRUPPE SCHÜTZIANA. Všechna práva vyhrazena.

ISSN 2191-3099

Titulní snímek: *Gymnocalycium valnicekianum*, Cerro Uritorco (foto: W. Papsch).

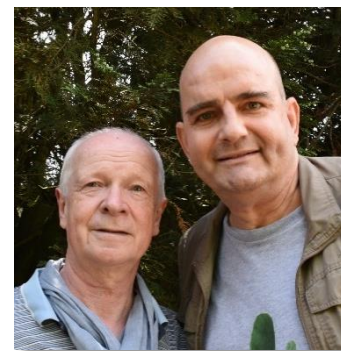
Redakční poznámka

Milí gymnofilové !

Zpráva o mezinárodním setkání *Gymno*

29. a 30. dubna 2022 v Linci (Rakousko)

Wolfgang Greb & Ulf Marx

29. dubna odpoledne se za jasného slunečního svitu sešlo přibližně 40 účastníků v botanické zahradě v Linci na 2. mezinárodní konferenci sdružení „Cactus Gymno Team International“.

Četné semenáčky a staré rostliny, které byly přineseny, změnilo odpoledne majitele a vyvolaly rozsáhlé diskuse. Po pohodovém večeru zahájil druhý den ráno konferenci Ulf Marx, který kromě hostů a řečníků přivítal i nejstaršího přítomného terénního badatele Franze Strigla.

Na úvod tématické konference ukázal Wolfgang Papsch četným domácím i zahraničním hostům z České republiky, Německa a Itálie pečlivé deníkové záznamy Friedricha Rittera za dobu od 30. ledna do 2. února 1957, nastínil jeho cesty a lokalizoval přesnou typovou lokalitu jeho *Gymnocalycium glaucum*. O tom naposledy jmenovaném se v minulosti diskutovalo různými způsoby.

Byla přesně určena typová lokalita *Gymnocalycium schmidianum* na základě cestovních deníků Franze Strigla a Hanse Tilla a osobních údajů Franze Strigla. Dále byl předložen první popis *G. schmidianum* subsp. *asperum* od Massima Meregalliho a Tomáše Kulhánka a podobně i pro *G. ferrarii* od Waltera Rausche kvůli kartografické dokumentaci jejich typových lokalit.

Do diskuse byly zařazeny relevantní odkazy, jako od Grahama Charlese, nebo první popis *G. glaucum* subsp. *albertovojtechii* od Josefa Halda a Ivana Milta. Kromě toho byla podrobněji zkoumána typová lokalita *G. schmidianum*. Krátce byla diskutována i otázka, jaký druh Ritter v Alpach vlastně našel.

Následně Tomáš Kulhánek představil ve dvou příspěvcích *G. schmidianum* a *G. glaucum* na základě svých různých návštěv lokalit a ukázal přesnou oblast jejich rozšíření. Vysvětlil vliv půdních podmínek na růst rostlin, charakteristické rysy obou druhů z různých oblastí a provedl srovnání fotografií z lokalit s potomstvem ze své sbírky.

Po polední přestávce představil Massimo Meregalli detailně rozdíly mezi jednotlivými semeny na základě různých snímků povrchu testy.

Mezi přednáškami vždy účinkoval jako kompetentní moderátor a vedoucí diskuse Peter Lechner. Během konference zazněl i název *Gymnocalycium mucidum*. Brzy se ukázalo, že ačkoli bylo *G. mucidum* Hannsem Oehmem v roce 1937 platně popsáno, neexistuje v provinciích Catamarca a La Rioja žádný odkaz na rostliny. *G. mucidum* by tedy bylo nomen dubium a nemělo by se již jako druhové jméno používat.

Bernhard Schweitzer prezentoval snímky ze svých návštěv zmiňovaných míst a také měl s sebou některé rostliny k diskusi a prohlížení.

Na závěr k tématu konference Gert Neuhuber porovnal druhy patřící do předmětu zkoumání a na základě semen ukázal opakující se vlastnosti, které lze přiřadit jednotlivým druhům. Podle něj je shoda u *Gymnocalycium catamarcense*, *G. catamarcense* fa. *montanum* a *G. schmidianum* ve vždy stejném ohnutém hilu, zatímco u *G. catamarcense* fa. *belense*, *G. catamarcense* fa. *ensispinum* a *G. catamarcense* subsp. *acinacispinum* je zakřivené a u *G. catamarcense* subsp. *schmidianum* var. *asperum*, *G. glaucum*, *G. ambatoense* a *G. nigriareolatum* je zalomené.

Během odpolední přestávky na kávu využila řada účastníků konference nabídky komentované prohlídky botanické zahrady a navštívila i část sbírky kaktusů, která veřejnosti není přístupná.

Následně Karl Fickenscher rozebral studie molekulárně-biologických vztahů s využitím rodů *Sulcorebutia* a *Aylostera* jako příkladu. Ukázal některé překvapivé výsledky v jejich vztahu pomocí analýzy DNA. Některá kritéria definice druhu by musela být zpochybněna nebo předefinována. Zdůraznil, že *sulcorebutie* osídlily oblast, kterou dnes již nemohou osídlit kvůli geologickým změnám a geografickým bariérám. Přestože bylo dosud platně popsáno 175 *sulkorebutií*, v odborné literatuře je publikován pouze zlomek nálezů Williho Gertela či Ladislava Horáčka.

Rozebral také vztahy mezi květními znaky jednotlivých rodů. I pro laika je jasné, že rostliny z rodu *Aylostera* lze podle chlupatých květů snadno odlišit od holých květů *Rebutia*, zatímco systematika rodu *Weingartia* (*Sulcorebutia*) zůstane pravděpodobně ještě dlouho problematická. Massimo Meregalli se k diskusi ohledně prezentovaných studií DNA přidal.

Po večeři nám Volker Schädlich představil rod *Frailea*, kterému se dostává příliš málo pozornosti. Ukázal fotografie stanovišť ze svých cest do Argentiny, Bolívie, Paraguaye a Mato Grosso do Sul a také snímky pěstovaných rostlin. Bylo zářející, že některé druhy, jako například *Frailea alexandri*, se často vyskytovaly jen na nepatrných lokalitách.

Přednášející rozlišoval mezi často se vyskytujícími kleistogamními - zřídka kvetoucími - a několika málo autosterilními frailejemi. Pro ochranu druhů a produkci semen dlouholetý terénní výzkumník opakovaně své rostliny roubuje, zejména ty obtížně pěstovatelné. Zejména velkosemenné fraileje je nutné vysévat vždy brzy, protože jejich klíčivost rychle klesá. Kromě četných nádherných fotografií z lokalit *Frailea cataphracta*, *F. conceptionensis*, *F. friedrichii* a vzácné *F. ignacioensis* byla samozřejmě k vidění i doprovodná flóra v podobě *Gymnocalycium anisitsii*, *G. angelae*, *G. eurypleurum* a *G. chiquitanum*.

Večer trval dlouho. Díky výměně vzpomínek na společné zážitky a sdílení kulturních zážitků ale čas utekl jako voda.

Těšíme se na Vás a již nyní můžeme oznámit, že 30. června a 1. července 2023 se budeme v botanické zahradě v Linci věnovat tématu "*Gymnocalycium rhodantherum-guanchinense* sensu Frič ex Schuetz a ex Till".

Všechny fotografie: Ulf Marx

Chtěli bychom srdečně poděkovat paní Iris Blanz (Rakousko), která nás podporuje překladem do angličtiny, paní Larise Zaitsevové za překlad do ruštiny, panu Victoru Gaponovi za obsahové korektury ruského vydání (Rusko), panu Takashi Shimadovi (Japonsko) za překlad do japonštiny, panu Jiahui Linovi (Čína) za překlad do čínštiny, panu Václavu Johannovi (Česká Republika) za překlad do češtiny a panu Danielovi Schweichovi (Francie), který naše publikace zobrazuje v <https://www.cactuspro.com/biblio/>.

Cestou na Cerro Uritorco v argentinské provincii Córdoba

Thomas Strub

Hözlistraße 23, 4102 Binningen (Schweiz)

E-Mail: thomas.strub@kabelbinningen.ch

SHRNUTÍ;

Tento článek je shrnutím mých čtyř cest na Cerro Uritorco v Argentíně. Kromě toho jsou prezentovány fotografie poslední cesty Reintera Sperlinga a Volkera Schädlicha společně s Ludwigem Berchtem na Cerro Uritorco. Pozornost je věnována kaktusům rodu *Gymnocalycium*, ale ilustrována je i flóra a fauna a celé prostředí Cerro Uritorco. Všichni spolucestující jsou také fotograficky využiti a je představeno město Capilla del Monte.

KLÍČOVÁ SLOVA: *Cactaceae*, *Gymnocalycium*, *andreae*, *bruchii*, *capillense*, *kulhanekii*, *monvillei*, *valnicekianum*, *quehlianum*.

Úvod

Cerro Uritorco, které leží východně od města Capilla del Monte, má nejvyšší nadmořskou výšku v severozápadní oblasti argentinské provincie Córdoba. východně od Cerro Uritorco se rozprostírá severozápadní úpatí Sierra Chica (obr. 1).

Obr. 1: Cerro Uritorco v 3D-zobrazení (mapa: M. Wick).

Capilla del Monte

Capilla del Monte je malé městečko v centrální argentinské provincii Córdoba. Název místa znamená, volně přeloženo, „kaple v horách“. Capilla del Monte je turistické letovisko. Většina turistů jsou Argentinci, kteří přijíždějí z velkých měst Córdoba, Buenos Aires nebo Rosario. Hlavní turistická sezóna se soustřeďuje na hlavní letní měsíc leden. Lidé chtějí uniknout letnímu horku a zchladit se v Capilla del Monte, které leží asi 1000 m nad mořem. V měsíci lednu je celé centrum města uzavřeno a nabízí řadu atrakcí, jako jsou hudba a divadlo, nebo třeba kulinářské speciality. Mimo hlavní sezónu se provoz soustřeďuje na hlavní silnici (obr. 2-5). Hlavní ulice v centru je krytá, aby chránila turisty před deštěm a sluncem.

Obr. 2-5: Kostel v Capilla del Monte (2), velký dopravní a společenský ruch ve městě (3-5). foto. 3-5: Maja Strub.

Život se odehrává především večer. Většina obchodů a restaurací je přes den zavřená. Běžně se večere podává až kolem 21:00.

V obchodech se mimo jiné prodávají sladkosti. Cerro Uritorco, „místní hora“ Capilla del Monte, je všudypřítomná a intenzivně se prodává. V nabídce jsou suvenýry, hodinky, oblečení i jídlo a pití. Piva jsou k dispozici v praktické litrové velikosti (obr. 6-11).

Obr. 6-11: Nakupování a pití (Foto: Maja Strub).

V Argentíně jsou většinou dlážděné jen hlavní ulice, vedlejší jsou obvykle nezpevněné. Práce na nezpevněných cestách trochu připomíná hraní na pískovišti (obr. 12).

Centrum Capilla del Monte je velmi dobře udržované. Pár metrů od centra města se však bydlení zjednodušuje a auta stárnou (obr. 13).

Obr. 12-13: Na okraji Capilla del Monte.

Během turistické sezóny se koná mnoho kulturních akcí, včetně jezdeckých průvodů, kde městem Capilla del Monte defilují gauchos. Předtím se k průvodu shromáždí v nedalekém městském parku (obr. 14-17)

Obr. 14-17: Gauchos se shromažďují k průvodu (foto: Horst Kallenowsky).

Cerro Uritorco

Zvláště esoterici připisují Cerro Uritorco neobvyklé vlivy. Vyzvali proto k výstupu na horu dne 21. prosince 2012, protože ten den skončil cyklus mayského kalendáře a údajně hrozil konec světa. Odpovídající internetové články atmosféru rozžhavyly, takže nakonec chtělo na horu vylézt asi 15 000 lidí. Argentinská vláda však přístup na Cerro Uritorco zablokovala, aby zabránila možným smrtícím rituálům (zdroj: Focus-Online, 18. prosince 2012). V obchodech v Capilla del Monte dělá tato událost spojená s mimozemským kultem dobré obchody i dnes (obr. 18-19).

Obr. 18-19: Takto se prodávají mimozemšťané a UFO.

Capilla del Monte je také útočištěm pro sociální vydědence všech vrstev. Všude na ulicích nabízejí turistům své domácí suvenýry. Navíc celou noc ozvučují město tamtámem svých bongů.

Pro geology je Cerro Uritorco méně spektakulární, hora je monolit - jediný blok skály sestávající se pouze z žuly. V domorodém jazyce znamená Uritorco „macho (šp. mužský, chlap)“. A skutečně je tato hora velmi výrazná a zdaleka viditelná (obr. 22-23).

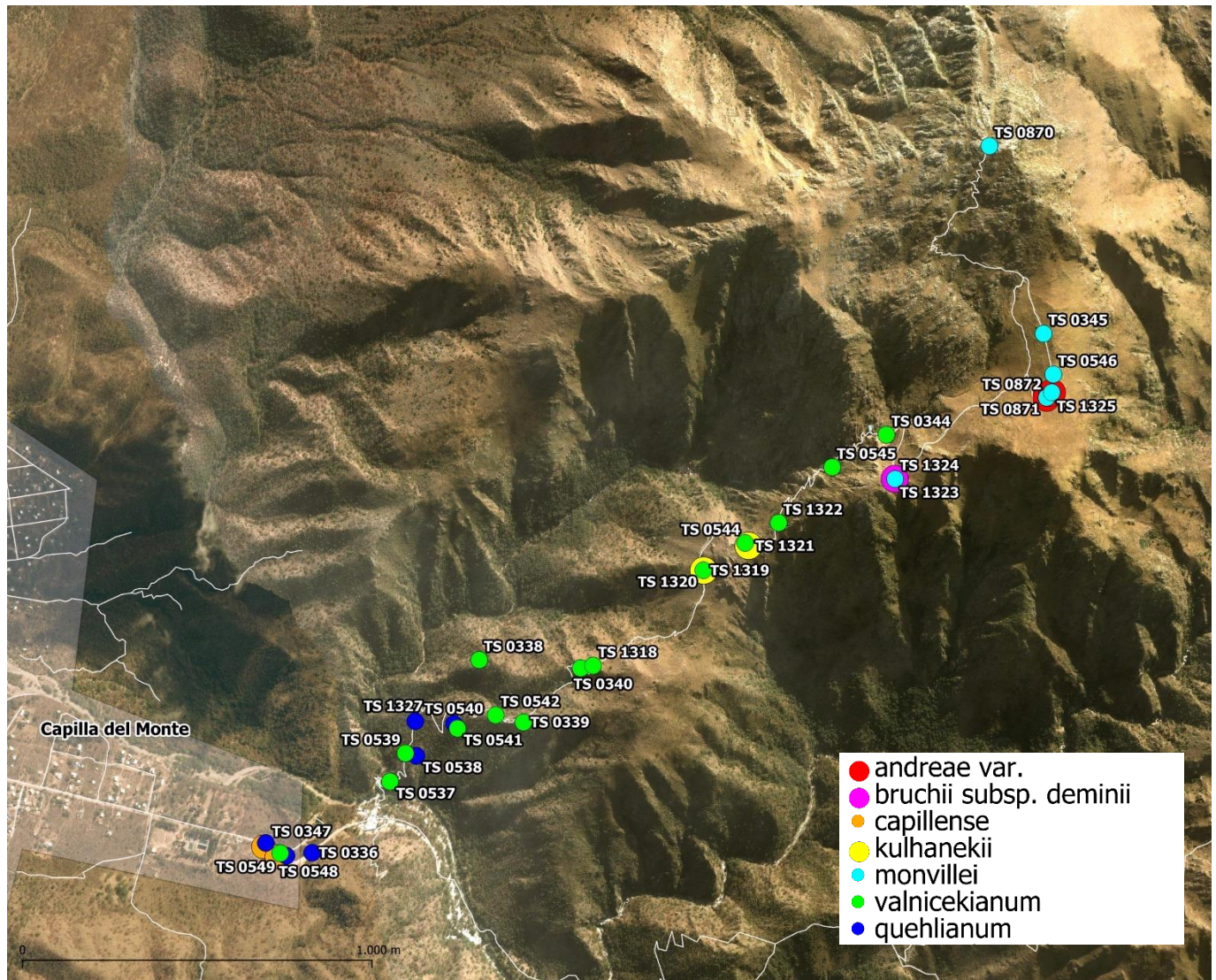

Obr. 20: Cerro Uritorco Ulice „Carlos Sigel“ poukazuje na jmenovce dárce jména *G. sigelianum* (forma *G. capillense*).

Obr. 21: Cerro Uritorco, pohled od nádrže *Dique El Cajón* (foto: Reiner Sperling).

Na Cerro Uritorco vede strmá cesta. Tu lze snadno rozpoznat podle bílé čáry (obr. 22). Rozdíl nadmořské výšky od základny k vrcholu je kolem 1000 metrů.

Obr. 22: Cerro Uritorco s nalezišti gymnokalycií (mapa: M. Wick).

V oblasti Cerro Uritorco se vyskytuje sedm různých druhů rodu *Gymnocalycium* ze tří podrodů. Patří mezi ně *G. andreae* var., *G. bruchii* subsp. *deminii*, *G. capillense* a *G. kulhanekii* z podrodu *Gymnocalycium*. *G. monvillei* a *G. valnicekianum* patří do podrodu *Scabrosemineum* a *G. quehlianum* do podrodu *Trichosemineum*. Takovou kumulaci různých druhů gymnokalycií jsem v přírodě našel jen výjimečně.

Klima v letní polovině roku je v regionu teplé a mírné. Rtuťový sloupec v létě pravidelně vyšplhá k teplotám 30-40 stupňů Celsia. Někdy je velmi dusno, načež propuknou prudké bouřky a teploměr klesne na zhruba 10 stupňů Celsia. Tyto poznatky jsou důležité pro kulturu kaktusů z této oblasti, tzn. vodu dlouho nepodávat, ale poté zalévat intenzivně.

Stejně jako u nás ve švýcarských horách se počasí může i v Sierra Chica rychle změnit. Mezi slunečným počasím a prudkými bouřkami je často krátká doba. Cerro Uritorco pak lze z Capilla del Monte rozeznat jen stěží (obr. 23-24).

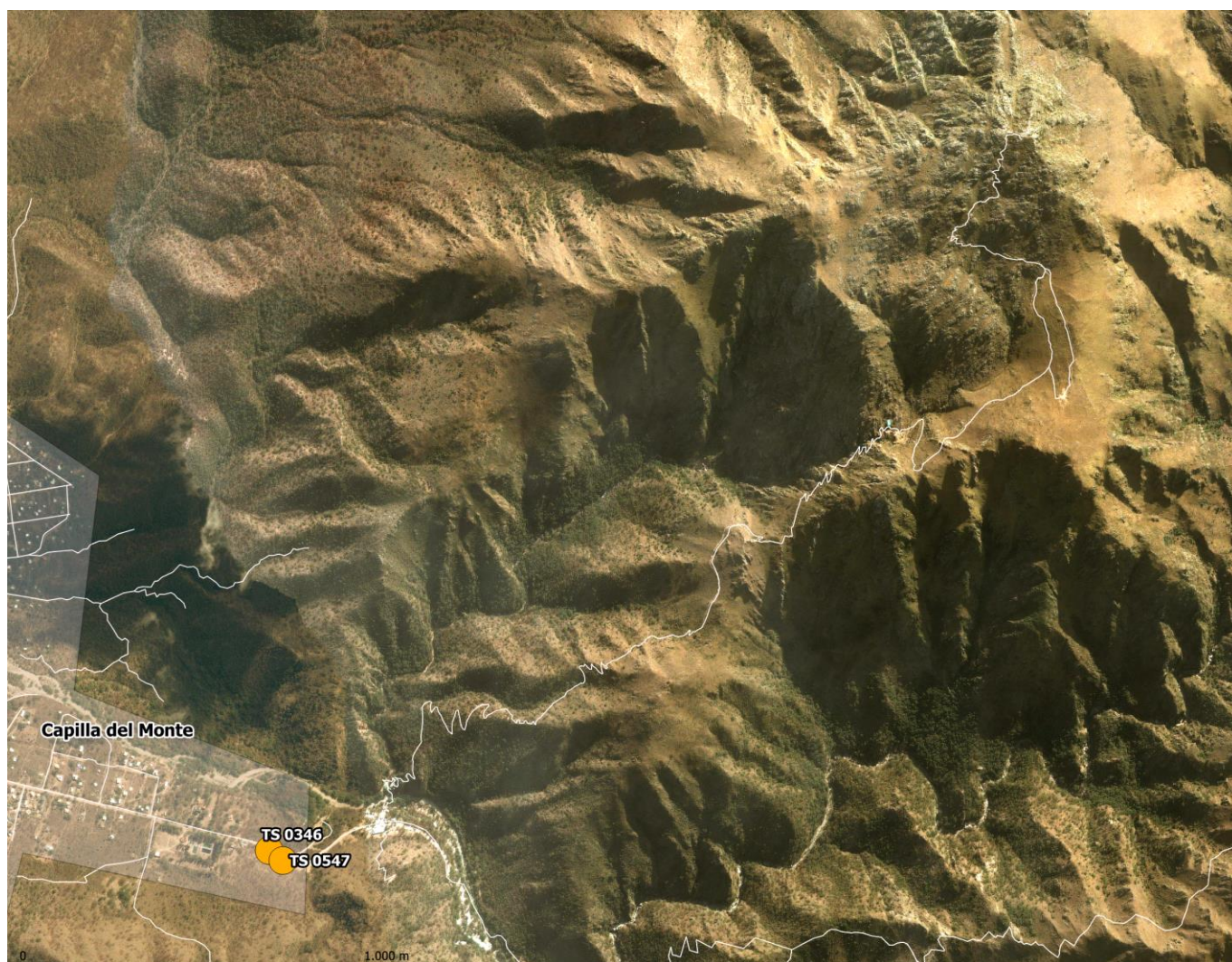

Obr. 23: Cerro Uritorco ve večerním světle před blížící se bouřkou.

Obr. 24: Cerro Uritorco o hodinu později při silné bouři.

Rovina před Cerro Uritorco

Obr. 25: Rovina před Cerro Uritorco, naleziště *G. capillense* (mapa: Mario Wick).

Z východního okraje města Capilla del Monte vede polní cesta do návštěvníkého centra Cerro Uritorco (obr. 26). Tato komunikace je lemována stromy obývanými tillandsiemi (obr. 27). Podél této polní cesty rostou ve stínu podrostu *G. capillense* a *G. quehlianum*.

Obr. 26: Polní cesta do návštěvnického centra Cerro Uritorco. *G. capillense* roste podél cesty ve stínu podrostu.

Obr. 27: *Tillandsia spec.*

Gymnocalycium capillense

G. capillense patří do podrodu *Gymnocalycium* (*Ovatisemineum* Schütz). Tento druh roste v minerální a písčité půdě. Dokonce i relativně mladé exempláře tohoto druhu začínají s věkem odnožovat a vytvářet velké skupiny. Tělo rostliny je kulovité až ploše kulovité, epidermis je modrozelená. Doba květu trvá od pozdního jara do vrcholného léta (obr. 28-31). Během výstupu na Cerro Uritorco jsme již tento druh najít nedokázali.

Obr. 28: TS 547 *G. capillense*, úpatí Cerro Uritorco, 1.060 metrů n. m.

Obr. 29: TS 346 *G. capillense*, úpatí Cerro Uritorco, 1.079 metrů n. m.

Obr. 30-31: TS 346 *G. capillense*, úpatí Cerro Uritorco, 1.079 metrů n. m.

Návštěvnícké centrum Cerro Uritorco

Návštěvnícké centrum Cerro Uritorco najdeme na úpatí hory. Ke vchodu vede visutý most. Argentinci nejsou národem turistů. Žádné značené turistické stezky, jak je známe ve střední Evropě, zde neexistují. Těch několik udržovaných horských stezek je v soukromém vlastnictví. Na Cerro Uritorco lezou hlavně mladí lidé. Úroveň jejich kondice je velmi rozdílná. Turistické vybavení také často zůstává na úrovni přání, ani vhodná obuv se často nevidí. Aby se předešlo právním problémům, je třeba většinu návštěvníků Cerro Uritorco naučit základním pravidlům pěší turistiky. Osobní údaje je nutné odevzdat u vstupu a budete tázáni i na předchozí onemocnění. A kontroluje se, zda máte s sebou dostatek vody. Večer se kontroluje znovu zda se turisté vrátili všichni (obr. 32-37).

Obr. 32: Návštěvnícké centrum Cerro Uritorco.

Obr. 33: Cesta je dobře značená.

Obr. 34: Mario Wick má dobrou náladu.

Obr. 35: Visutý most k návštěvníckému centru.

Obr. 36: Osobní údaje musí být uloženy.

Obr. 37: Návštěvníky jsou především mladí lidé.

Cesta k Cerro Uritorco prochází soukromou a oplocenou přírodní rezervací. Uprostřed léta šplhají na horu davy turistů. Cesty se nesmí opouštět, to mimo jiné kontrolují vrtulníky. Jsou zde i hlídky, které kontrolují dodržování předpisů, aby se žádný výletník nedostal do horských potíží.

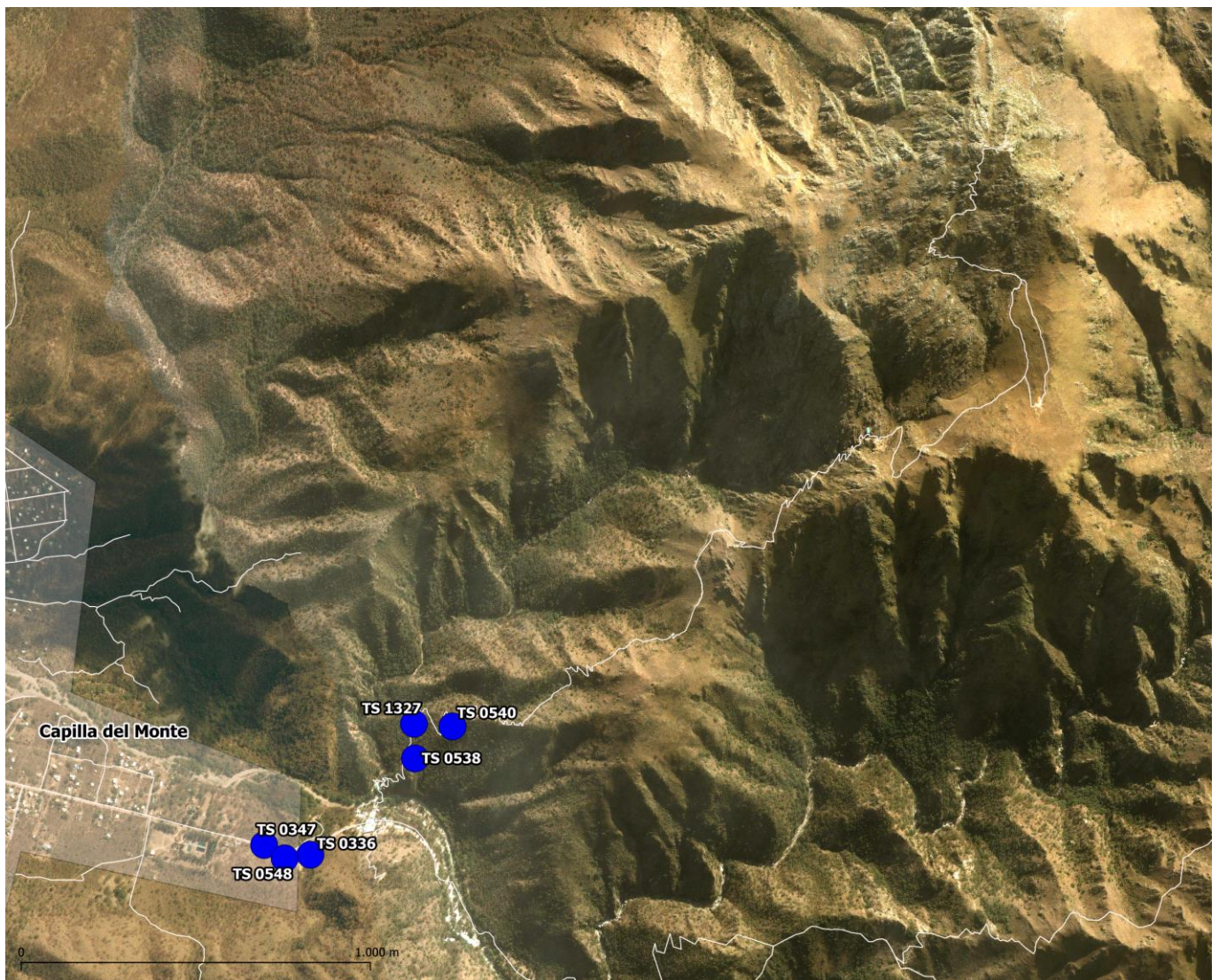
Návštěvnícké centrum je 1000 metrů nad mořem. Cesta k Cerro Uritorco, jehož vrchol je ve výšce 1 979 metrů, začíná u centra. Délka trasy je cca 5,5 km. Časová náročnost se odhaduje na tři až čtyři hodiny chůze.

Cesta je rozdělena do sedmi etap nebo stanovišť s pěkně znějícími názvy:

- Stanoviště 1: *Mirador del Caminante*, 1.137 metrů n. m.
- Stanoviště 2: *Posta del Silencio*, 1.216 metrů n. m.
- Stanoviště 3: *Hondonada del Buey*, 1.317 metrů n. m.
- Stanoviště 4: *Quebrada del Viento*, 1.450 metrů n. m.
- Stanoviště 5: *Valle de Espiritus*, 1.570 metrů n. m.
- Stanoviště 6: *Pampilla*, 1.680 metrů n. m.
- Stanoviště 7: *Cerro Macho Uritorco* (vrchol), 1.979 metrů n. m.

Dolní partie Cerro Uritorco

Gymnocalycium quehlianum

Obr. 38: Cerro Uritorco, lokality *G. quehlianum* (mapa: M. Wick).

Gymnocalycium quehlianum z podrodu *Trichomosemineum* roste v rovině a v nižších nadmořských výškách Cerro Uritorco asi mezi 1050 a 1100 metry nad mořem. (obr. 38).

Tělo rostliny je ploše kulovité, epidermis je šedá až hnědozelená.

G. quehlianum často obývá pukliny ve skalách a je tak chráněno před příliš bujně rostoucí doprovodnou vegetací. Používají se i mezery mezi kameny vyplněné minerálně-humózní zeminou. Také tento druh roste obvykle ve stínu keřů. Čím více ve stínu rostliny rostou, tím méně výrazné je otrnění. Se staršími exempláři *G. quehlianum* jsem se příliš často nasetkal (obr. 39-44).

Obr. 39-40: TS 336 *Gymnocalycium quehlianum*, úpatí Cerro Uritorco, 1.077 metrů n. m.

Obr. 41: TS 347 *G. quehlianum*, úpatí Cerro Uritorco, 1.079 metrů n. m.

Obr. 42: TS 548 *G. quehlianum*, úpatí Cerro Uritorco, 1.060 metrů n. m.

Obr. 43-44: TS 538 *Gymnocalycium quehlianum*, spodní partie Cerro Uritorco, 1.103 metrů n. m.

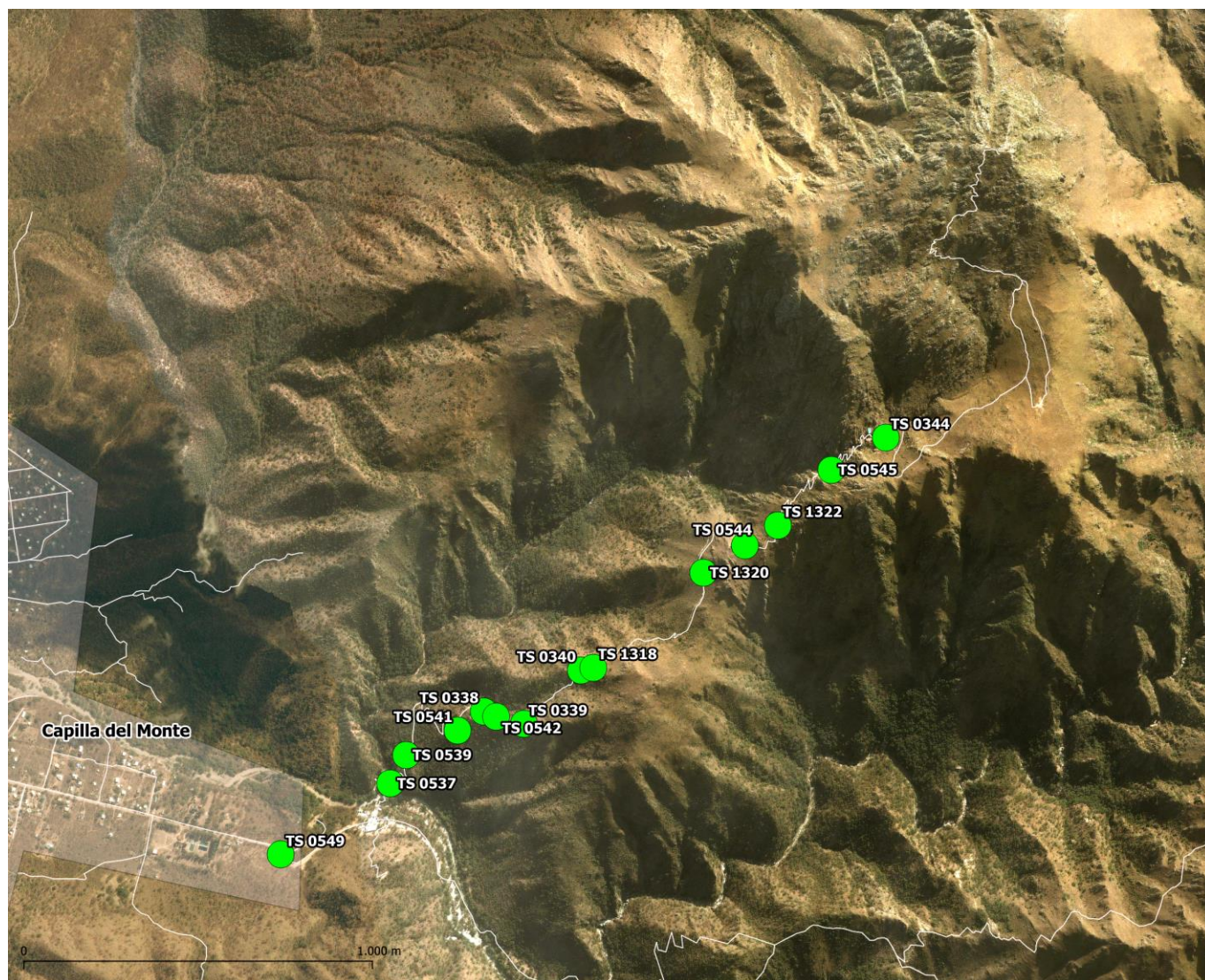
K doprovodné vegetaci patří *Bromelia spec.* (Obr. 45-46).

Obr. 45-46: *Bromelia spec.*, spodní partie Cerro Uritorco.

Dolní a střední partie Cerro Uritorco.

Gymnocalycium valnicekianum.

Obr. 47: Dolní a střední partie Cerro Uritorco s lokalitami *G. valnicekianum* (mapa: M. Wick).

Tento druh patří do skupiny *G. mostii* v rámci podrodu *Scabrosemineum*. Používají se různé názvy – včetně *G. mostii* var. *valnicekianum* nebo *G. immemoratium*. *G. valnicekianum* roste sporadicky na pláních a častěji v nižších až středních polohách při výstupu na Cerro Uritorco.

Vyskytuje se zhruba od 1 100 do 1 600 metrů nad mořem. Ve vyšších polohách jsme našli z podrodu *Scabrosemineum* pouze *G. monvillei* (obr. 47). Tělo *G. valnicekianum* je kulovité, u starších jedinců se stává válcovitým. Ve stáří může dosáhnout značné velikosti (obr. 48). Ve výjimečných případech se jedinci vlastní vahou vytrhnou, při čemž jsou dobře patrné vláknité kořeny (obr. 52).

Obr. 48: TS 337 *G. valnicekianum*, Cerro Uritorco, 1.084 metrů n. m.

Obr. 49: TS 542 *G. valnicekianum*, Cerro Uritorco, 1.237 metrů n. m.

Obr. 50-51: TS 541 *G. valnicekianum*, Cerro Uritorco, 1.175 metrů n. m.

Obr. 52-53: TS 344 *G. valnicekianum*, Cerro Uritorco, 1.595 metrů n. m.

K typickým znakům *G. valnicekianum* patří mohutné otrnění skládající se z několika radiálních trnů a alespoň jednoho centrálního trnu. *G. valnicekianum* plodí již počátkem léta. Stejně jako u všech zástupců podrodu *Scabrosemineum* obsahuje plod početná malá semena (obr. 50).

První stanoviště, *Mirador del Caminante*, se nachází v nadmořské výšce 1 137 metrů. Odtud je to na vrchol „jen“ asi 850 výškových metrů. Ludwig Bercht je v tomto příspěvku již zřetelně unaven. Dokázal se ale dostat mnohem dále. Jeho oblečení ukazuje, že teploty mohou být nízké i v nejteplejším letním měsíci lednu (obr. 54).

Obr. 54: 1. stanoviště – *Mirador del Caminante*, 1.137 metrů n. m. (foto: Reiner Sperling).

Obr. 55: Pohled na Capilla del Monte.

Obr. 56: *Tillandsia spec.* rostoucí v půdě.

Obr. 57: *Commelina erecta* (foto: Reiner Sperling).

Ve spodní části výstupu na Cerro Uritorco jsou keře, převážně akácie, ještě poměrně vysoké (obr. 57). Zajímavostí je, že jsme našli na zemi rostoucí tillandsii (obr. 58). *Commelina erecta* je často součástí doprovodné vegetace kaktusů a jde tedy o jakousi „ukazující rostlinu“ (obr. 57).

Obr. 58: Vosí hnízdo (foto: Reiner Sperling).

Obr. 59: Detailní záběr na vosu.

Na pláních před Cerro Uritorco a v nižších nadmořských výškách se jako doprovodná rostlina ke *G. quehlianum* a *G. valnicekianum* vyskytuje *Trichocereus candicans* (obr. 60-61).

Obr. 60: TS 549c *Trichocereus candicans*, Cerro Uritorco, 1.077 metrů n. m.

Obr. 61: TS 339c *Trichocereus candicans*, Cerro Uritorco, 1.211 metrů n. m.

Mohli jsme se setkat s početným hmyzem, jako jsou kobylky, brouci, motýli a divoké včely, ale také s vosami s krásnou kresbou (obr. 58-59).

Střední partie Cerro Uritorco

Turisté většinou nosí batoh. Výjimkou je Horst Kallenowsky. Chce mít volná záda, a proto nosí v každé ruce jedno zavazadlo. Byli jsme toho názoru, že to potřebuje jako jakousi deformační zónu, která ho chrání před následky pádů. To mu získalo přezdívku „Airbag-Horst“. V pozadí je vidět Capilla del Monte, vodní nádrž *Dique El Cajón* a pohoří Sierras San Marcos.

Horst nevěřícně hledí na ceduli Stanoviště 3 (obr. 62), která se nachází ve výšce 1 317 m nad mořem. Vzdálenost „jen“ 3,8 km při cca 700 výškových metrech a dvě hodiny chůze na vrchol (obr. 63).

Obr. 62: Horst Kallenowsky.

Obr. 63: Stanoviště 3 v 1.317 metrech n. m.

Cesta je strmá a obtížná a na vrchol Cerro Uritorco je ještě daleko. Čím výše cesta stoupá, tím je vegetace méně hustá a keře se stávají podsaditějšími (obr. 64-65).

Obr. 64: Cerro Uritorco (na pozadí vlevo).

Obr. 65: Keře se stávají podsaditějšími.

Kvetoucí rostliny jsou vždy pastvou pro oči a jsou vítanou změnou oproti svým trnitým společníkům (obr. 66-67).

Obr. 66-67: Doprovodná vegetace.

Gymnocalycium kulhanekii

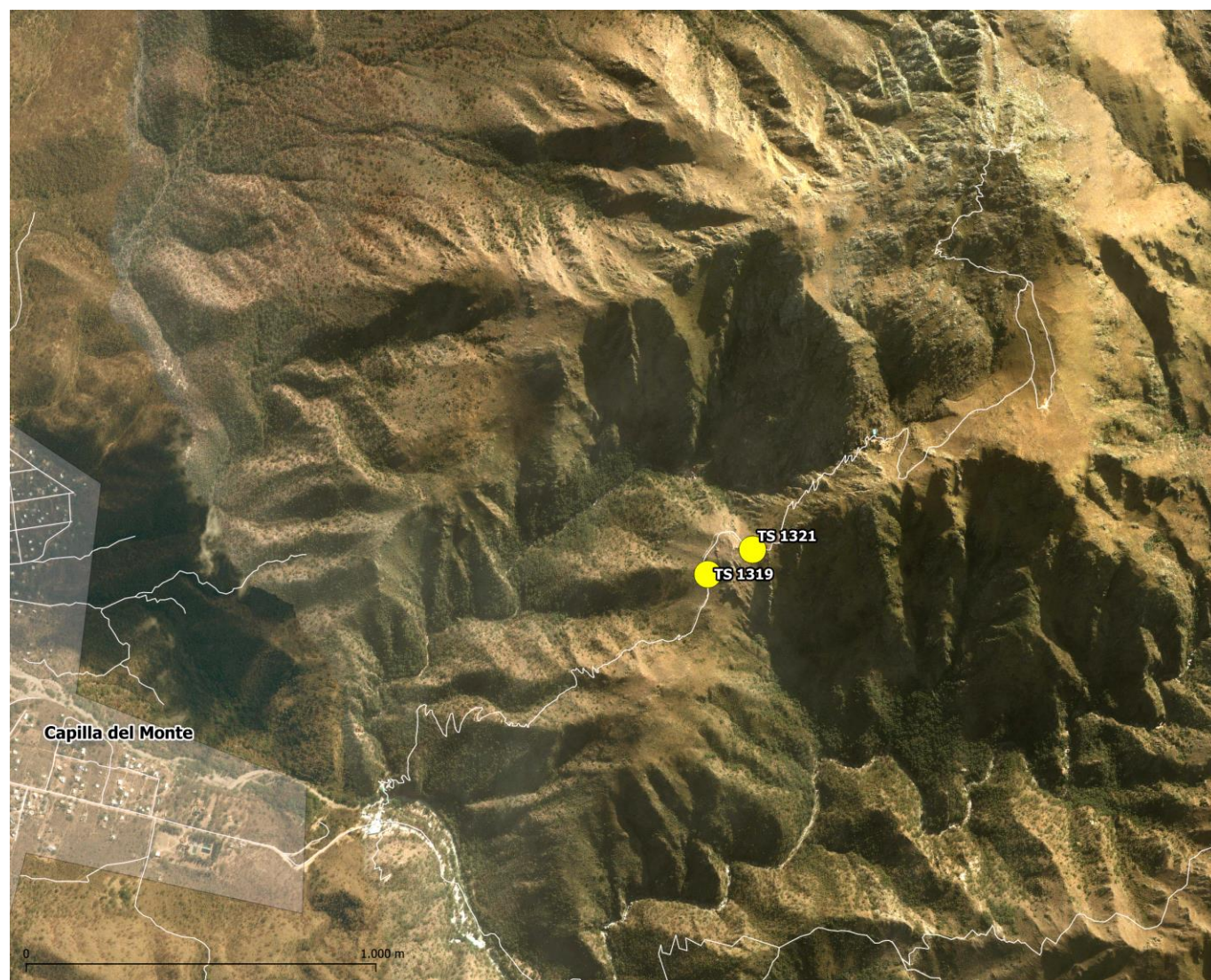
Lokality *G. kulhanekii* z podrodu *Gymnocalycium* (*Ovatisemineum* Schütz) jsou v centrální oblasti Cerro Uritorco poblíž čtvrtého stanoviště - *Quebrada del Viento* (obr. 72). Z typové lokality *G. kulhanekii* je nádherný výhled východním směrem na Sierra Chica (obr. 68).

Obr. 68: Pohled z typové lokality *G. kulhanekii* na Sierra Chica.

Obr. 69: Typová lokalita *G. kulhanekii*.

Obr. 70: Cerro Uritorco, lokality *G. kulhanekii* (mapa: Mario Wick).

Rostliny často rostou v husté trávě. První exemplář jsme mohli rozpoznat až díky květu. Poté, co jsme našli první rostlinu, jsme byli schopni objevit i několik dalších exemplářů. Mnoho rostlin osídluje malé prohlubně s křemennými inkluzemi. Praskliny ve skále jsou někdy drobné.

Když jsou rostliny vystaveny slunci, trny se velmi zvýrazní. Barva květu je purpurová až růžovo-purpurová. Pokožka je šedo-zelená až modrozelená. Některé rostliny se liší barvou těla, což může být způsobeno vlivy prostředí nebo nutričním stavem rostliny. Když rostliny rostou ve stínu, jsou trny výrazné méně (obr. 71-76). Podařilo se nám objevit pouze několik semenáčků *G. kulhanekii* (obr. 77).

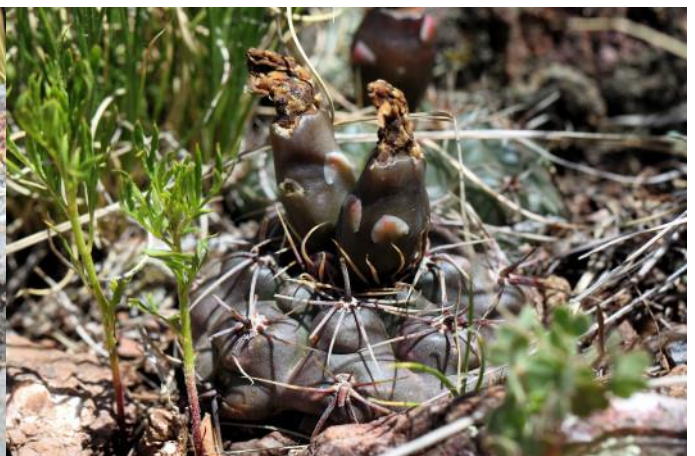

Obr. 71-72: TS 342 *G. kulhanekii*, Cerro Uritorco, 1.457 metrů n. m.

Obr. 73: TS 543 *G. kulhanekii*, Cerro Uritorco, 1.451 metrů n. m.

Obr. 74: TS 1321 *G. kulhanekii*, Cerro Uritorco, 1.461 metrů n. m.

Obr. 75-76: TS 869 *G. kulhanekii*, Cerro Uritorco, 1.451 metrů n. m.

Obr. 77: TS 1319 *G. kulhanekii*, Cerro Uritorco, 1.417 metrů n. m.

V nižších a středních polohách Cerro Uritorco se jako doprovodná rostlina ke *G. quehlianum*, *G. valnicekianum* a *G. kulhanekii* příležitostně vyskytuje *Lobivia aurea*. Kvetoucí rostliny často navštěvují divoké včely nebo brouci. S věkem roste *Lobivia aurea* válcovitě (obr. 78-81).

Obr. 78-79: TS 339a *Lobivia aurea*, Cerro Uritorco, 1.211 metrů n. m.

Obr. 80: TS 343a *Lobivia aurea*, Cerro Uritorco, 1.457 metrů n. m.

Obr. 81: TS 343a *Lobivia aurea*, Cerro Uritorco, 1.457 metrů n. m.

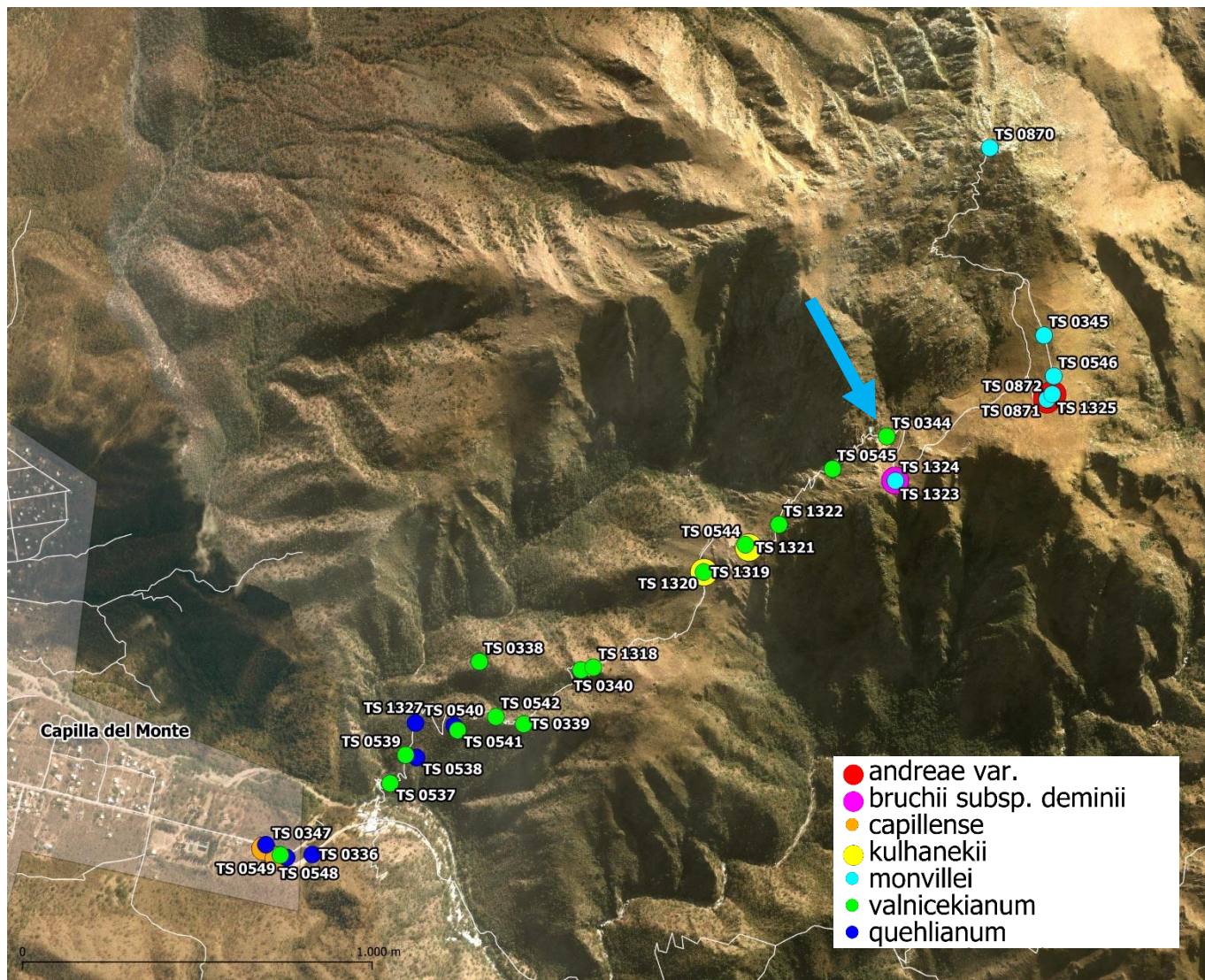
Cesta ve středních partiích Cerro Uritorco vede po členitých horských svazích. Před dílčí náhorní plošinou *Valle de Espiritus* nabízí ochlazení „přírodní koupací vana“ (obr. 82-83).

Obr. 82: Cesta vede po členitých horských svazích.

Abb. 83: Obr. 83: „Přírodní koupelna“.

Stanoviště 5, *Valle de Espiritus*, leží na plošině 1.570 metrů nad mořem. Až sem to dotáhl Ludwig Bercht. Mává na rozloučenou Reinerovi Sperlingovi a Volkeru Schädlichovi. (Obr. 84-87).

Obr. 84: Stanoviště 5, Valle de Espiritus (mapa: Mario Wick).

Obr. 85: Valle de Espiritus.

Obr. 86: Pohled z Valle de Espiritus.

Obr. 87: Až sem to Ludwig dotáhl! Teď mává na rozloučenou (foto: R. Sperling).

V létě je rovina na tomto stanovišti využívána mnoha turisty jako zastávka na občerstvení. Mnoho ptáčků čeká na pamlsky nebo strouhanku od turistů.

Strnadec ranní (*Zonotrichia capensis*) je pěvec, se kterým jsme se setkali při každé návštěvě Cerro Uritorco (obr. 88-89). Mohli jsme pozorovat i vrabce (obr. 90-91).

Obr. 88: Sameček strnadce ranního (*Zonotrichia capensis*).

Obr. 89: Samička strnadce ranního (*Zonotrichia capensis*).

Obr. 90: Další Sperlingův ptáček (foto: Reiner Sperling).

Obr. 91: A ještě jednou Sperling. Reiner první den své první cesty po jižní Americe. Okusuje květenství bromélie?

Obr. 92-93: Viděli jsme také kosy (fotografie: Horst Kallenowsky).

Od *Valle de Espiritus* se vegetace mění z křovin na většinou otevřené louky proložené skalami. Cesta se zhoršuje a skutečnou cestu lze jen stěží odlišit od mnoha vyšlapaných cest. Potkali jsme horského vůdce, který na vrchol vedl skupinu žen. Úroveň zdatnosti dam se velmi lišila a průvodce musel používat všechny své přesvědčovací schopnosti, aby je přiměl pokračovat. Skupinu zdatnějších dívek vedl Horst, horský vůdce tvořil zadní voj.

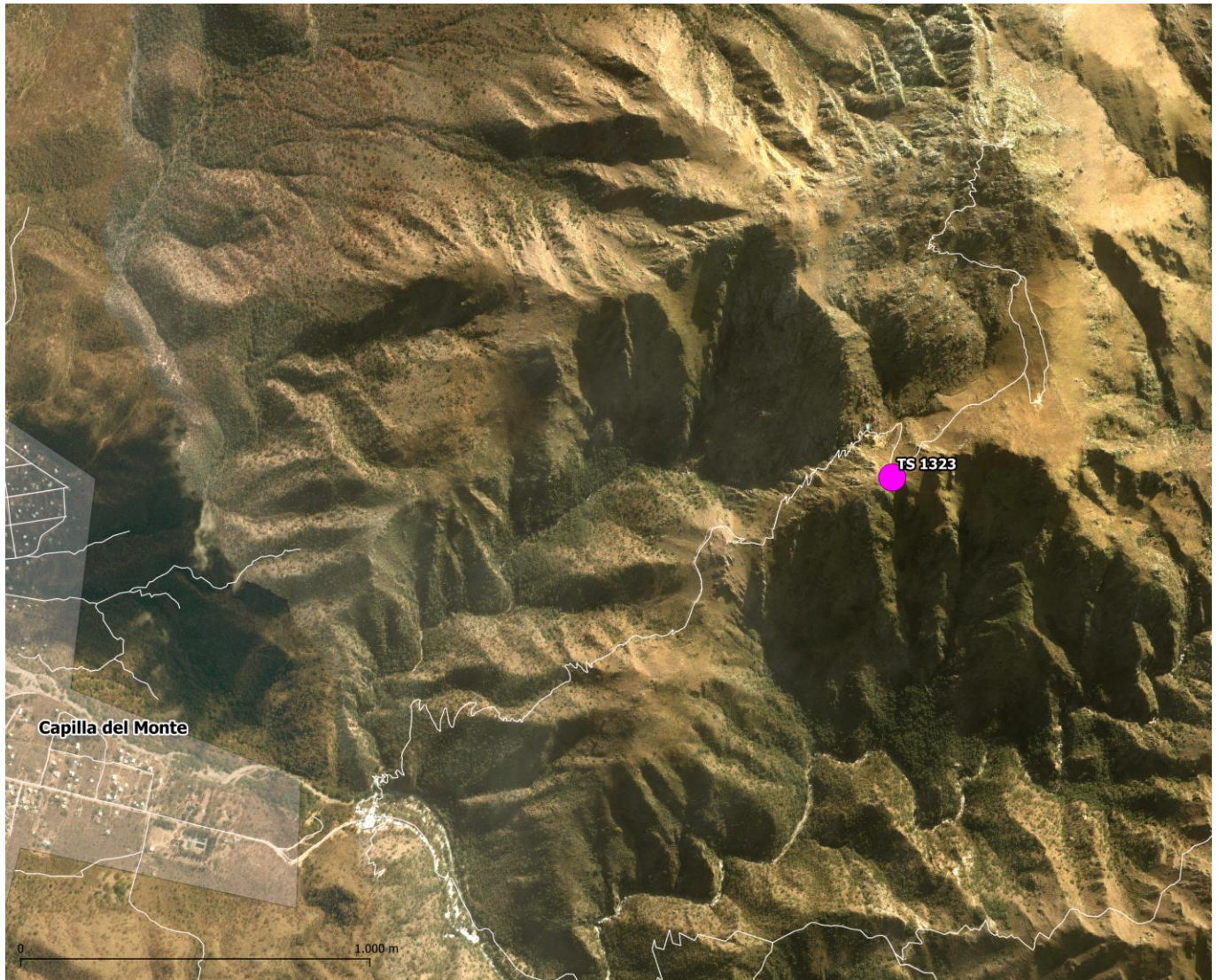

Obr. 94: Vegetace se stává řidší a cesta horší.

Obr. 95: Turistická skupina dam s Horstem.

Gymnocalycium bruchii subsp. *deminii*

Obr. 96: Cerro Uritorco, Lokalita *G. bruchii* subsp. *deminii* (mapa: Mario Wick).

G. bruchii subsp. *deminii* je dalším zástupcem podrodu *Gymnocalycium* (*Ovatisemineum* Schütz). Rostliny jsme našli mezi 1 600 a 1 650 m nad mořem (obr. 96).

Obr. 97: Stanoviště *G. bruchii* subsp. *deminii*.

Tvoří polštáře a jako všichni reprezentanti *G. bruchii* jsou typicky raně kvetoucí. Květy jsou však nažloutlé a ne růžovo-bělavé jako u většina reprezentantů *G. bruchii*. Rostliny jsou ve vysoké trávě a není snadné je najít. Preferují malé prohlubně, které se tvoří mezi kameny a ve kterých se shromažďuje minerální humózní půda. Vytvářejí malé kolonie, většinou na malých, rovných

místech, na svazích se nám je objevit nepodařilo (obr. 98-101). Tělo rostliny je ploše kulovité, epidermis je šedozelená.

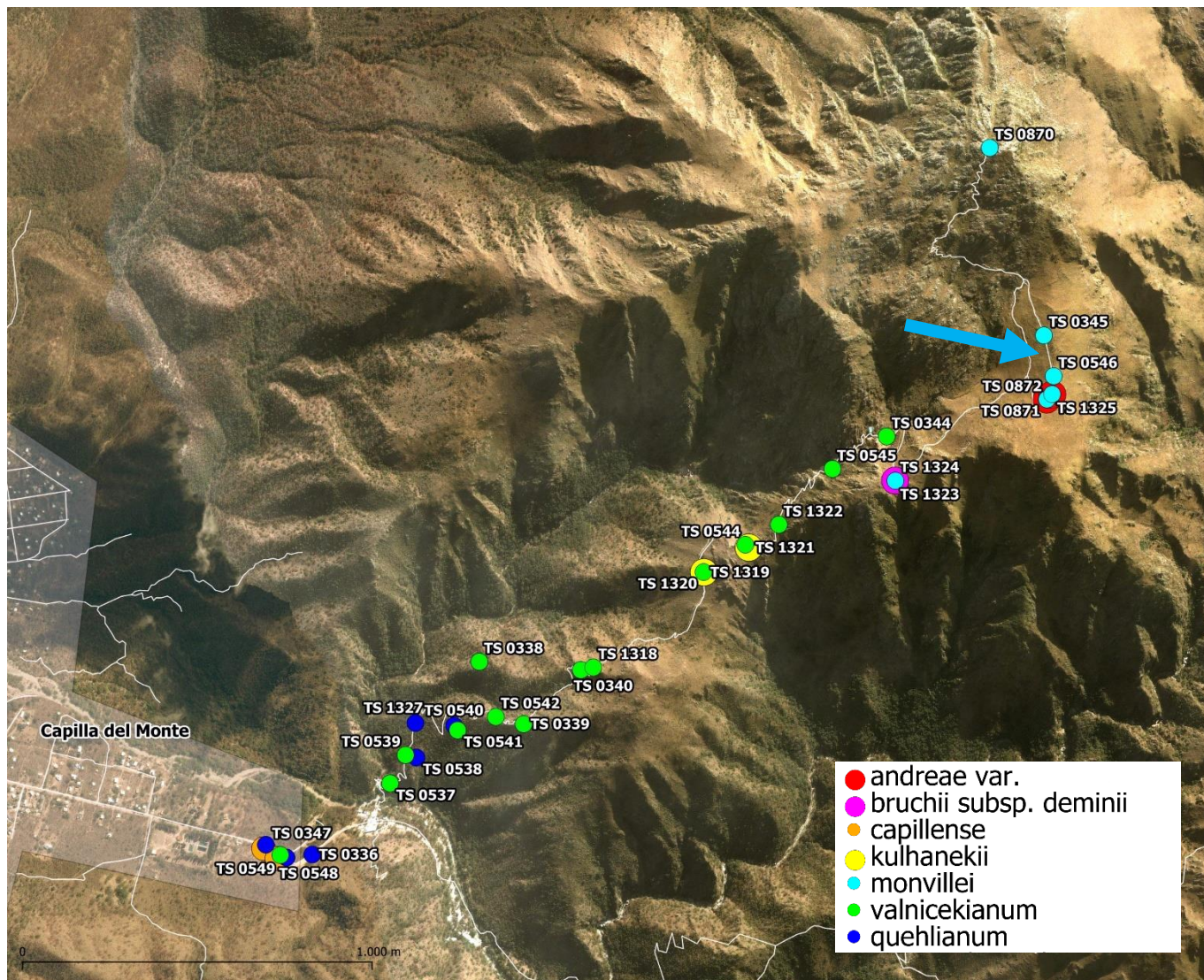
Obr. 98-101: TS 1323 *G. bruchii* subsp. *deminii*, Cerro Uritorco, 1.632 metrů n. m.

Vyšší partie Cerro Uritorco

Stanoviště 6, *Pampilla*, leží na další plošině v 1.680 metrech n. m., těsně před velmi strmým závěrečným výstupem na vrchol. Odtud je na zdolání 200 výškových metrů zapotřebí další hodina chůze (obr. 102-104).

Obr. 102-103: *Pampilla* je náhorní rovina.

Obr. 104: Stanoviště 6, *Pampilla* (mapa: Mario Wick).

Stejně jako v naproti na východ ležící Sierra Chica se typická vegetace skládá především z trávy a jednotlivých nízkých keřů (obr. 105-106). Koně zajistí, aby plocha nezarostla. Jsou zvědaví, nebojí se a těší se z vítané změny (obr. 103).

Obr. 105-106: *Pampilla* je náhorní rovina, krátce před kamenitým stoupáním na vrchol.

Obr. 107: Byl jsem překvapen, když jsme ještě v 1.600 metrech našli *Notocactus submammulosus*.

Ve vyšších partiích Cerro Uritorco je možné najít různé kvetoucí rostliny. Rostou jednak mezi skalami a kameny, jednak na malých lučních plochách. Běžné jsou sporýše, které vytvářejí pěkné stříkance červené barvy. Časté jsou i bodláky. Dále jsme se opakovaně setkali s druhem slunečnice (*Helianthus spec.*) (obr. 108-113). Sléz, mučenka a svlačec lákají opylovače svými barevnými květy (obr. 114-117).

Obr. 108-111: Květiny (foto dole vpravo: Reiner Sperling).

Obr. 112-113: Květ bodláku (foto vpravo: Reiner Sperling).

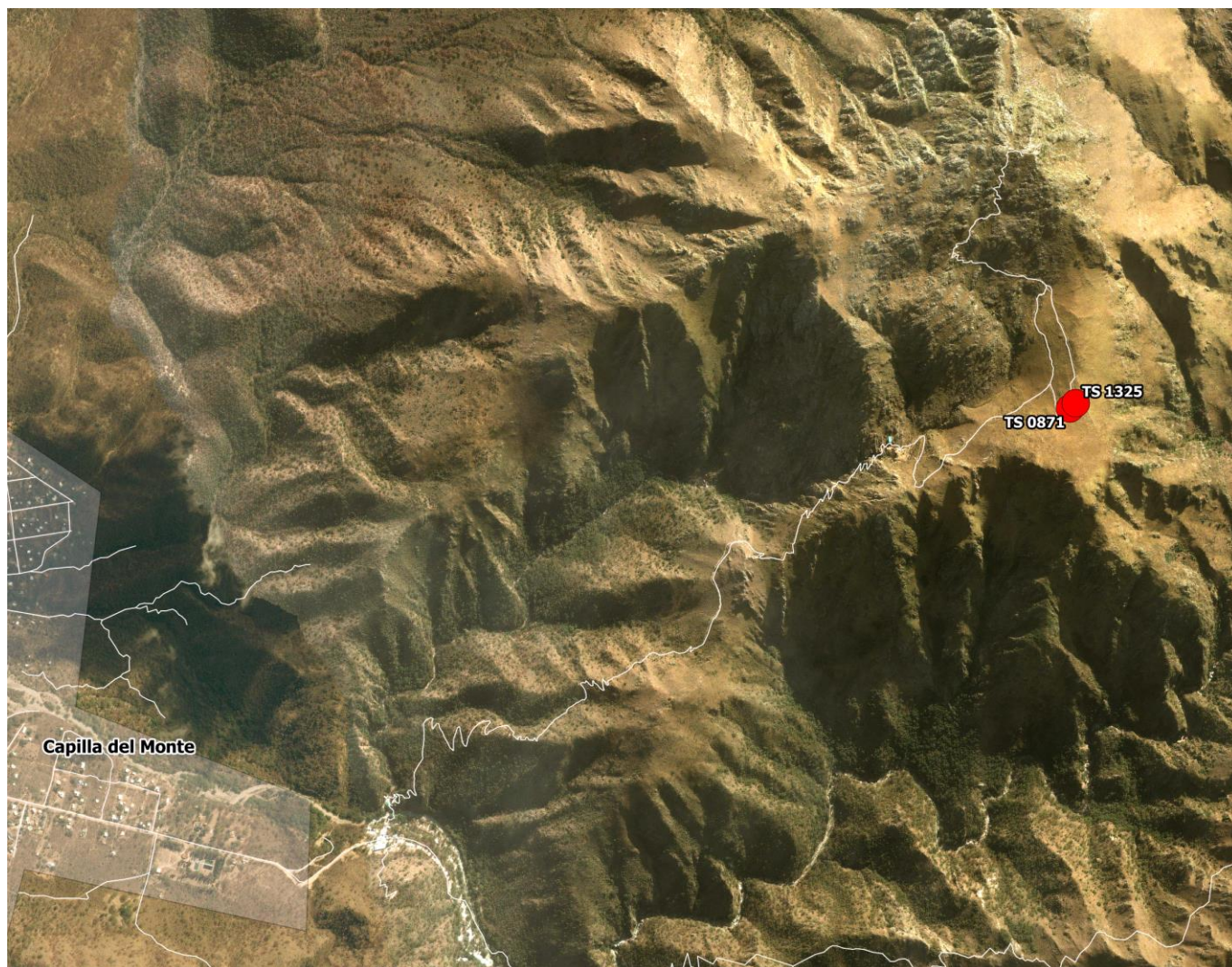
Obr. 114-115: Skupina slézů (foto: Reiner Sperling).

Obr. 116: Mučenka (foto: R. Sperling).

Obr. 117: Svlačec (foto: R. Sperling).

Gymnocalycium andreae

Obr. 128: Cerro Uritorco, lokalita *G. andreae* (mapa: Mario Wick).

Na náhorní plošině *La Pampilla* roste kromě *G. monvillei* také *Gymnocalycium andreae* (obr. 118). Nalezli jsme je mezi 1 600 a 1 700 m n. m. Tento druh jsme jinde v horských oblastech již nenašli. Díky květům jsou rostliny poměrně snadno rozpoznatelné (obr. 119-120). Bez květů jsme tento druh ale našli až po dlouhém hledání. Rostliny rostou na malých skalních římsách a jsou téměř celá přikryté trávou (obr. 119-20). Tělo rostliny je ploše kulovité, epidermis je tmavě zelená. S věkem rostliny začínají odnožovat.

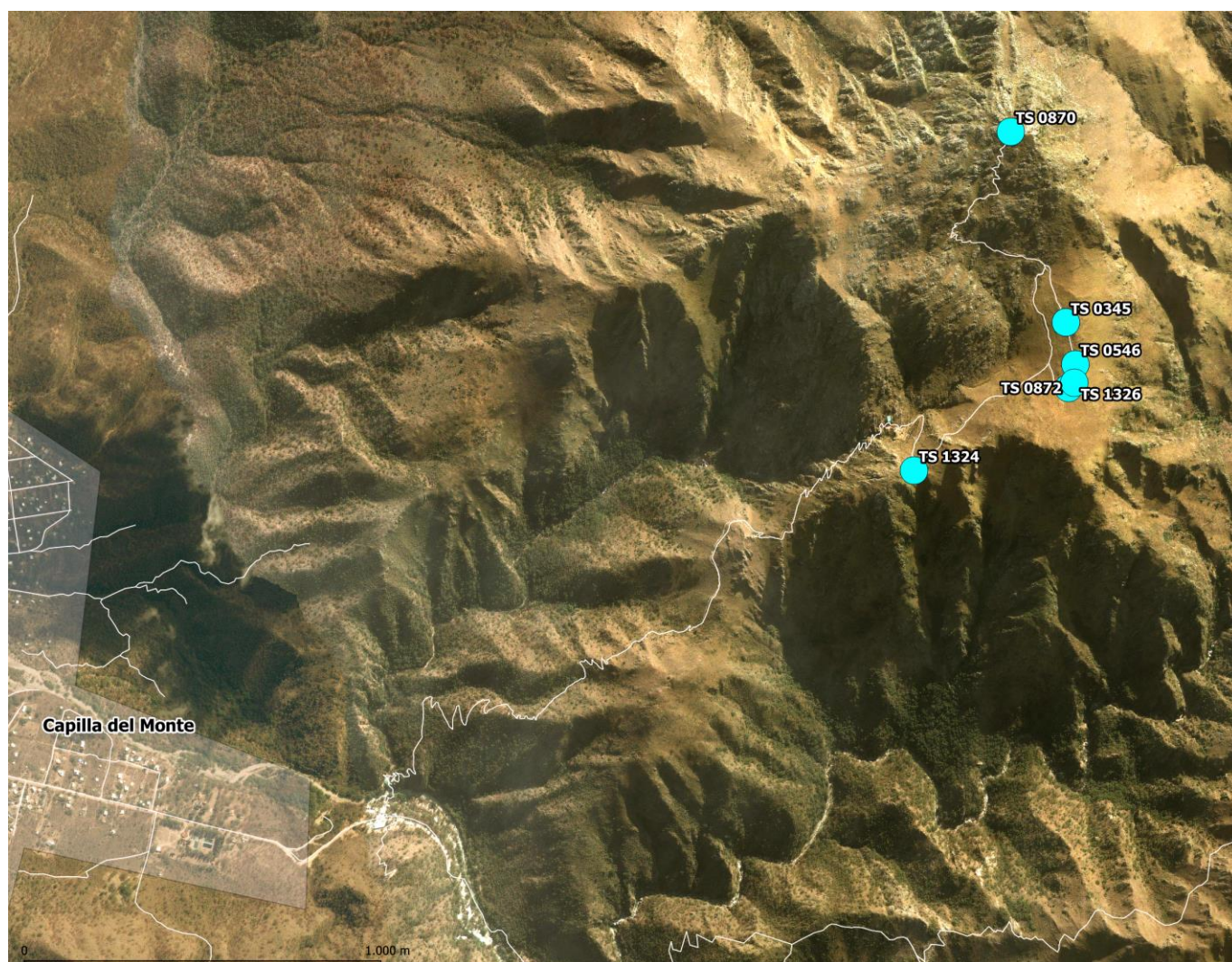

Obr. 119-120: TS 871 *G. andreae* var., Cerro Uritorco, 1.748 metrů n. m.

Obr. 121-122: TS 1325 *G. andreae* var., Cerro Uritorco, 1.739 metrů n. m.

Gymnocalycium monvillei

Obr. 123: Cerro Uritorco, lokality *G. monvillei* (mapa: Mario Wick).

G. monvillei roste ve velkých počtech ve vyšších partiích Cerro Uritorco. Mohli jsme je spatřit od asi 1600 metrů až po vrchol (obr. 123). Rostliny lze na exponovaných místech snadno najít. Obvykle rostou mezi vypreparovanými skalami a často jsou plně vystaveny slunci. Pokud jsou pokryty trávou, lze je rozpoznat pouze díky květu. Barva květu se mění od čistě bílé přes světle růžovou až po tmavě růžovou. Jako opylovači fungují divoké včely. Tělo rostliny je kulovité, epidermis středně zelená. S věkem začínají rostliny odnožovat (obr. 124-131).

Obr. 124-125: TS 546 *G. monvillei*, Cerro Uritorco, 1.749 metrů n. m.

Obr. 126-129: TS 345 *G. monvillei*, Cerro Uritorco, 1.759 metrů n. m.

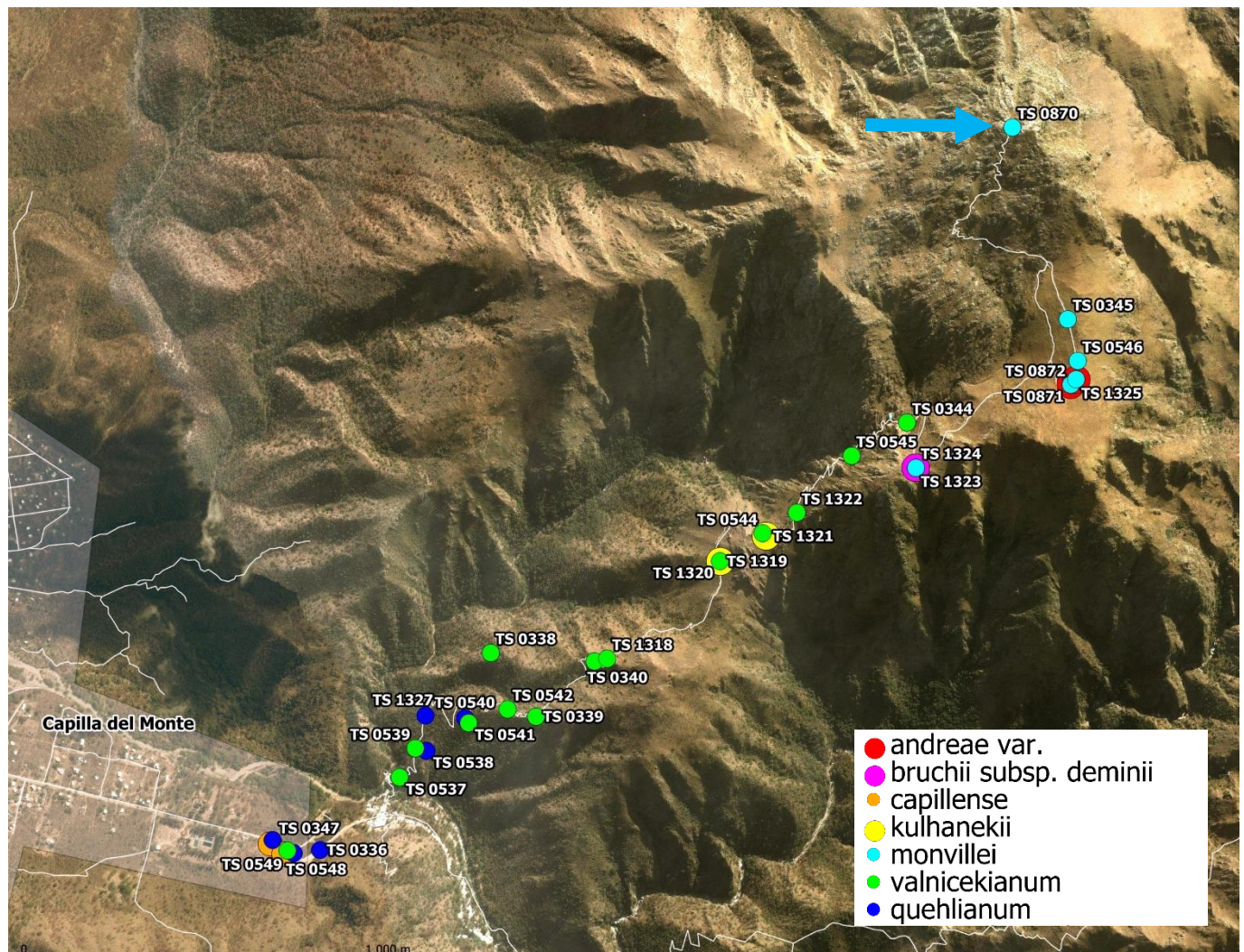

Abb. 130: TS 872 *G. monvillei*, Cerro Uritorco, 1.748 metrů n. m.

Abb. 131: TS 870 *G. monvillei*, Cerro Uritorco, 1.931 metrů n. m., nedaleko vrcholu.

Vrcholové partie Cerro Uritorco

Na vrchol vysoký 1 979 metrů se dostanete po strmé rampě s řadou serpentín. Na trase kratší než jeden kilometr je třeba překonat 300 výškových metrů (obr. 132-133). Z vrcholu je nádherný výhled na Sierras Grandes a Sierra Chica (obr. 134-135).

Obr. 132: Vrcholové partie Cerro Uritorco (mapa: Mario Wick).

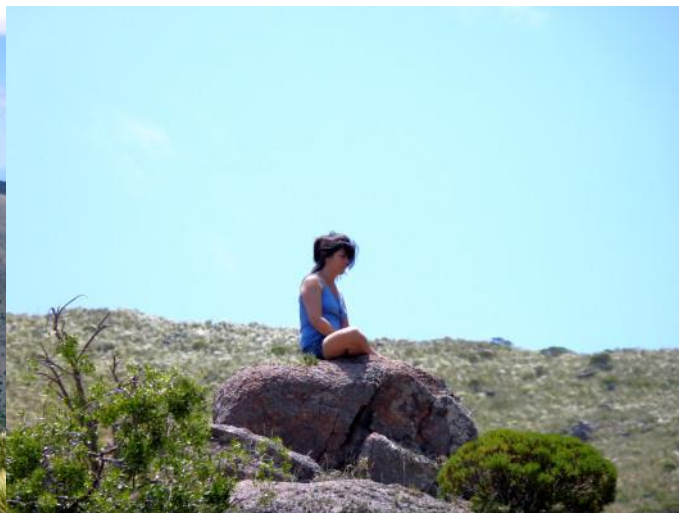
Obr. 133: Vrchol Cerro Uritorco.

Obr.134: Vrcholový kříž.

Obr. 135: Pohled směrem na Sierra Chica.

Obr. 136: Mýtická bytost (foto: R. Sperling).

Osobně jsme neviděli ani mimozemšťany, ani UFO. Přesto se Reinerovi podařilo objevit mýtickou bytost uctívající slunce (obr. 136).

Sestup z Cerro Uritorco

Z vrcholu dolů do návštěvnického centra nás čekalo dalších 1000 výškových metrů při vzdálenosti pouhých 5,5 kilometru. Odhadovaná doba potřebná pro pěší turistiku je stanovena na 3 hodiny. Museli jsme si pospíšet, protože přístup na Cerro Uritorco bude od 17:00 uzavřen.

Krátké zdřímnutí při sestupu umožnilo nabrat síly Horstu Kallenowskymu (obr. 137). Maja Strub to také dokázala a teď ve stínu relaxuje kvůli horku i námaze ze sestupu z Cerro Uritorco (obr. 138).

Obr. 137: Horst to udělal a hotovo.

Obr. 138: Hledání stínu po úspěšném sestupu.

Za deště je sestup obzvláště obtížný. V roce 2013 nás překvapila bouřka; kameny a skály na cestě nebezpečně klouzaly.

Večer po výletu

Po procházce jsme se dobře bavili. Museli jsme doplnit zkonsumované kalorie a ztracené tekutiny. S horkými diskusemi a chladným pivem jsme zhodnotili den. Dvě "toulavé kozy" Reiner Sperling a Volker Schädlich se rychle vzpamatovaly.

Obr. 139: Horké diskuse u chladného piva (foto: Mario Wick).

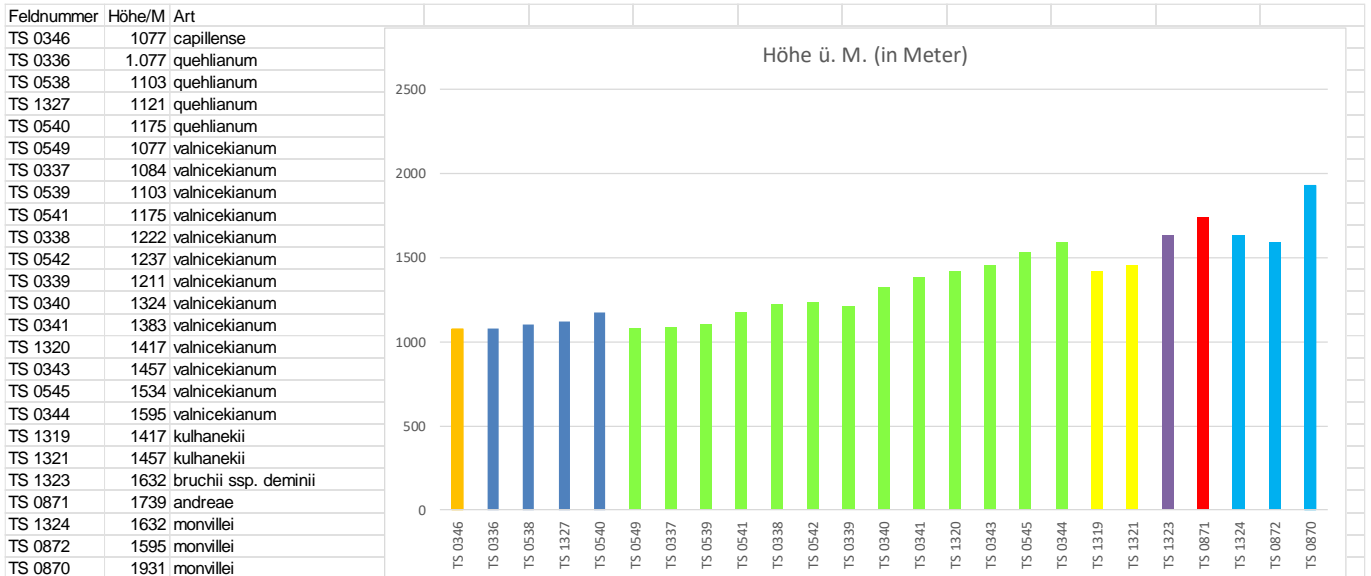
Obr. 140: Kalorická záležitost (foto: Reiner Sperling).

Obr. 141: Utrápený Mario Wick (foto: Reiner Sperling).

Už jsem se dobře zotavil, což bylo v neposlední řadě způsobeno tím, že jsem až na vrchol nevylezl. Po dřině zmuťoval Mario Wick v „téměř mimozemšťana“ (obr. 141). Ale dostal se na vrchol a navzdory bouřce bezpečně i nazpět dolů.

Souhrn – srovnání druhů *Gymnocalycium* podle nadmořské výšky

Na ose X jsou moje polní čísla s barevně zvýrazněnými druhy *Gymnocalycium*. Metry nadmořské výšky jsou zobrazeny na ose Y.

- *G. capillense* roste na rovině před Cerro Uritorco asi mezi 1.000.-1.100 metry n. m. *G. quehlianum* lze najít na rovině a ve spodních partiích Cerro Uritorco (1.000-1.200 metrů n. m.).
- V rovině a ve spodních případně středních partiích lze najít *G. valnicekianum* (1.000-1.600 metrů n. m.).
- Ve středních partiích lze najít *G. kulhanekii* (1.400-1.500 m n. m.), *G. bruchii* subsp. *deminii* (1.600-1.650 m n. m.) a *G. andreae* (1.700-1.800 m n. m.).
- Ve středních partiích až po vrchol roste *G. monvillei* (1.600-1.950 m n. m.).

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval Mario Wickovi za vytvoření map. Mé poděkování patří Horstu Kallenowskymu, Reinerovi Sperlingovi a Maji Strub za fotografie z přírody.

Rád bych poděkoval Wolfgangu Papschovi, Reinerovi Sperlingovi, Holgeru Lunauovi a Christianu Heftimu, Mariovi Wickovi a Volkeru Schädlichovi za kritické posouzení rukopisu.

Rád bych vyjádřil své poděkování Mario Wickovi, Volkeru Schädlichovi, Horstu Kallenowskymu, Reinerovi Sperlingovi a Maji Strub za příjemnou společnost na cestách.

LITERATURA

Papsch, W. (2016): *Gymnocalycium kulhanekii* Papsch spec. nov. - Schütziana 7(2): p. 4-13.

Gapon, V. & Neuhuber, G. (2016): New subspecies of *Gymnocalycium bruchii* (Speg.) Hosseus. - Cacti Year-Round 4(2): 6.

Bödeker, F. (1930): Echinocactus Andreae Böd., sp.n. - Monatsschrift der Deutschen Kakteen Gesellschaft 2(10): 210-212.

Nilsson, M. (1988): Cerro Uritorco. - Gymnos (5) 9: 13-19.

Focus-Online, 18.12.2012, Argentinien sperrt Berg nach Selbstmordaufruf.